

Bez práce nie sú koláče

Imrich Béreš

predseda Predstavenstva
Prvej stavebnej sporiteľne

Viete, ako socialistický model, podľa ktorého by nemal byť nikto bohatý ani chudobný, funguje v praxi? Istý americký profesor prišiel s veľmi zaujímavou teóriou. Mal som možnosť si ju prečítať na internete. V škole urobil experiment. Znamky, ktoré dosiahli študenti v testoch, sa spriemerujú, a tak

nikto nebude najlepší ani najhorší.

Prišiel prvý test a priemer známok dosiahol hodnotu 2. Tí, ktorí sa pripravovali, zostali sklamaní, a tí, ktorí sa neučili, boli nadšení.

Asi si dokážete predstaviť, aká bola príprava na ďalší test. Tí študenti, ktorí sa učili menej, sa po tomto „experimente“ profesora už neučili vôbec. No a tí, ktorí sa snažili najviac a študovali veľa, po tejto skúsenosti znížili tempo a učeniu sa venovali menej. Veď na priemer to stačí. Výsledok bol pozoruhodný. Študenti dosiahli v druhom teste priemer známok 4. Nikto z nich nebol spokojný. Ďalšia skúška ukázala ešte horší dôsledok. Priemer známok bol až

“

Vláda nikomu nič nemôže dať bez toho, aby to predtým niekomu vzala.

5. Harmónia a nadšenie v triede sa úplne vytratili. Lietali výčitky a kritika. Nikto nechcel študovať v prospech toho druhého.

Profesorovi sa potvrdilo, že rovnostárske rozdelenie na základe priemeru nemôže fungovať, pretože odmena za kvalitnú prácu môže byť skvelá. Funguje to aj v spoločnosti, politike, jednoducho všade. Ľudia môžu mať motiváciu uspieť, ale keď sa „niekto hore“, napríklad vláda, rozhodne odmenu si vziať, nikto sa nebude snažiť, aby bol lepší. Povedané jednoducho – nebude chcieť uspieť.

Aké teda plynie z tohto experimentu ponaučenie? Po prvé, zmenou legislatívy nemôžeme urobiť z chudobných prosperujú-

cich a prosperujúcich legislatívne odstavíť od príjmov. Po druhé, čo dostane jeden človek bez toho, aby si to odpracoval, musí za neho odpracovať iný bez toho, aby za to on sám dostal odmenu. Bez práce totiž nie sú koláče. Po tretie, vláda nemôže dať nikomu nič bez toho, aby to predtým nevzala od niekoho iného. Po štvrté, nemožno rozmnožovať bohatstvo tým, že sa rozdelí. A konečne po piate, ak si polovica ľudí predstavuje, že nemusí pracovať, pretože sa o nich druhá polovica postará, a keď práve druhá polovica zistí, že sa v podstate neoplatí pracovať, pretože niekto iný bez práce dostane to, čo oni vytvorili, znamená to začiatok konca každého národa.

